

Pradžia>Jūsų teisės>Pagrindinės teisės>Valstybių narių geriausia patirtis taikant Chartiją Valstybių narių geriausia patirtis taikant Chartiją

Lietuva

Kaip Chartija taikoma jūsų šalyje ir informuotumas apie ją

Vyriausybės politika, kuria skatinama, kad teisės aktų leidėjas, administracinės institucijos, teisėsaugos institucijos ir teismai taikytų Chartiją ir apie ją žinotų Prielaidas užtikrinti, kad teisėkūros procese būtų vertinama teisės aktų projektų atitiktis Chartijai, sukuria Teisėkūros pagrindų įstatymo 9 straipsnio 4 dalis, kurioje numatoma, kad išvadas dėl teisės aktų projektų atitikties Europos Sąjungos teisei, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimams, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir Europos žmogaus teisių teismo sprendimams teikia Vyriausybės įgaliotos institucijos; šios Vyriausybės įgaliotų institucijų išvados pateikiamos ir teisės aktą priimančiam subjektui. Nors šioje nuostatoje nėra tiesiogiai paminėtas reikalavimas vadovautis Chartija, reikalavimas užtikrinti atitiktį Europos Sąjungos teisei apima ir reikalavimą užtikrinti atitiktį Chartijai. Praktika rodo, kad ši įstatymo nuostata suprantama būtent taip. Pavyzdžiui, Europos teisės departamentas, teikdamas **išvadą** dėl Lietuvos Respublikos rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, įvertino, kad jo nuostatos, varžančios naudojimąsi Chartijos 39 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teise balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento rinkimuose (būtent, siūlymas įtvirtinti, kad tas pats asmuo Europos Parlamento nariu negali būti renkamas daugiau kaip du kartus iš eilės), tačiau neatitinkančios Chartijos 52 straipsnyje įtvirtintų apribojimo pateisinamumo sąlygų (apribojimai turi būti numatyti įstatyme, nekeisti teisių esmės ir būti proporcingi), turėtų būti vertinamos kaip prieštaraujančios Europos Sąjungos teisei.

Priemonės, padedančios geriau suprasti Chartiją ir kada ji taikoma

*Teisingumo ministerijos tinklalapyje skelbiamas **Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos vadovas**, kuriame pateikiama informacijos ir apie Chartijos taikymo klausimus. Taip pat pateikiama nuoroda į Europos Komisijos tinklalapyje skelbiamą informaciją apie Europos Sąjungos teisės suteikiamų teisių gynimo būdus (<https://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-reikalavimai-koordinavimas/es-teises-perkelimas-ir-igyvendinimas> nukreipia į https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/help-defending-your-rights/individuals_lt). Numatoma, kad taip pat bus skelbiama nuoroda į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros **Chartijos taikymo nacionaliniu lygmeniu vadovą**, kai šis bus išverstas į lietuvių kalbą. Vidaus reikalų ministerijai, Generalinei prokuratūrai ir Žurnalistų etikos inspektoriatui tarnybai įgyvendinant projektą „Atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas Lietuvoje stiprinimas“ vykdomi bendri policijos pareigūnų, prokurorų ir teisėjų mokymai, finansuojami iš Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietybės programos (2014–2020) lėšų. *Vidaus reikalų ministerija, skelbdama kovai su neapykantos nusikaltimais aktualią teisinę informaciją, skirtą tiek pareigūnams, tiek nukentėjusiems asmenims, pateikia nuorodą į tai temai skirtą Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros tinklalapio dalį (<https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/atsakas-i-neapykantos-nusikaltimus-ir-neapykanta-kurstancias-kalbas> nukreipia į <https://fra.europa.eu/en/themes/hate-crime>).**

Kitų ES šalių ar kitų ES suinteresuotųjų subjektų parengtų Chartijos priemonių naudojimas ir skatinimas

Žr. pirmiau pateiktą informaciją apie nuorodas į Europos Sąjungos institucijų ir agentūrų tinklalapius.

Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais, siekiant skatinti naudotis ES pagrindinių teisių chartija ir didinti informuotumą apie ją

Teisių gynėjų ir nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimo pavyzdžiai, kaip prisidedama prie geresnio Chartijos supratimo ir naudojimosi ja Lietuvoje pradėta metinių **Nacionalinių žmogaus teisių forumų** praktika. 2019 m. forumą rengė Lietuvos negalios organizacijų forumas, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Seimo kontrolierių įstaiga, Seimo Žmogaus teisių komitetas, Užsienio reikalų ministerija, Vaiko teisių kontrolieriaus įstaiga, Vytauto Didžiojo universitetas, Žmogaus teisių organizacijų koalicija.

Nacionalinių valdžios institucijų ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo pavyzdžiai, kaip prisidedama prie geresnio Chartijos supratimo ir naudojimosi ja

Lietuvos mokslo taryba finansavo Vilniaus universiteto vykdytą mokslinį tyrimą „ES chartijos, kaip individualių teisių gynbos standarto, taikymas supra- ir nacionaliniu lygmenimis“. Buvo tiriamas Chartijos taikymo bei rėmimosi jos nuostatomis paplitimas Lietuvos valdžios institucijose, kurios savo veiklos srityse, tikėtina, gali dažniausiai susidurti su skundų dėl individualių teisių, patenkančių į Chartijos taikymo sritį, nagrinėjimu, taip pat teismuose bei bylų nagrinėjimo ikiteisimine tvarka institucijose. Kelti klausimai, ar pilietinė bei teisinė visuomenė turi pakankamai informacijos apie Chartijos reikšmę pagrindinių teisių gynymui, ar Chartija vertinama kaip tikrai veiksmingas pagrindinių teisių gynbos standartas, taip pat nagrinėta konkrečių teisių apsaugos, remiantis Chartija, problematika. **Tyrimo rezultatai** skelbiami viešai.

Nevyriausybinių iniciatyvų pavyzdžiai, kaip jūsų šalyje skatinama naudotis Chartija ir didinamas informuotumas apie ją

Nevyriausybinių organizacijų **Lietuvos žmogaus teisių centras** portalas „Mano teisės“ pateikia nuorodą į Europos Sąjungos institucijų ir agentūrų, įskaitant ir Pagrindinių teisių agentūrą, tinklalapius. Šiame portale skelbiamuose tekstuose taip pat aptariami su Chartijos įgyvendinimu susiję klausimai.

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.